

ר"ח טבת תשפ"א, 16.12.2020

גיליון מס' 739

פרשת מקץ

על ירידת גשמים והגשמה

מאת מרים שיפרוביץ, מעלה גלבוע

זכינו ובשנים האחרונות גשמי ברכה יורדים בעוז, והלב מלא על גדותיו בשמחה והודיה. קצת קשה להסביר במילים שמחה זו על שום מה. הרי מסוגרים אנחנו בבית, רוחות בחוץ וקר. תוכניות שהיו לנו, מתבטלות. אולי בעומק אנחנו מרגישים שהעולם צריך לגשם. האדמה היבשה והשוקקה נענית ושותה בצמא את מי הגשמים, והמים מרווים גם צימאון פנימי - הנה אנחנו נראים בפני האל, אנחנו רצויים בפניו.

מדרש התנחומא לפרשת מקץ פותח במילים:

"הרואה את הגשמים יורדין בזמן שהבריות צריכין להן כיצד הוא מברך? כך שנו רבותינו: על הגשמים הוא אומר ברוך הטוב והמטיב... כשישראל זוכין יורדין על הצמחין ועל האילנות ועל הזרעים והעולם מתברך"

המדרש הנפלא בתנחומא מתקשר באופן שנראה רחוק לכאורה, לתחילת פרשת מקץ המתארת את קץ ישיבתו של יוסף בבית האסורים ואת יציאתו לחופשי, ועל כן מעניין לעקוב אחר החוטים הסמויים שימתחו חז"ל מירידת גשמי הברכה לתחילת הפרשה.

'הכל קצוב', יאמר המדרש. הכל קצוב מראש השנה לראש השנה - כמות הגשמים וכל דבר שהקב"ה משפיע בעולם. החמה, השמיים, הארץ, יציאת מצרים, החושך. וגם זמן ישיבתו של יוסף בכלא.

ומה מצאו חז"ל לקשור את יוסף לרשימה הזו המכובדת של מוסדות העולם. למה ישיבתו בכלא תפסה חשיבות כזו בעיניהם?

המדרש מזכיר כדרך אגב את ראש השנה כיום בו נקצבים הדברים, ונראה כי זה לא המקום היחיד שעובדת יציאתו של יוסף מבית האסורים מופיעה בו. הגמרא במסכת ראש השנה דף י' ע"ב, מונה את האירועים שהתרחשו בראש השנה: "תניא, רבי אליעזר אומר: בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות, בתשרי מתו אבות... בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים".

נראה כי הרשימה המוזכרת בגמרא דומה בחלקה לרשימת הדברים הנזכרים במדרש, ויש בה אירועים המרמזים למוטיבים של לידה, ופקידה והתחדשות של העולם, של אבותינו, של עם ישראל שיצא ממצרים. ושוב עולה השאלה וביתר עוז, מה ליציאת יוסף מבית האסורים ברשימה הזו?

נראה שחז"ל ראו ביציאת יוסף מבית האסורים אב-טיפוס למשהו יסודי בעולם, לבריאה חדשה, לפקידה, ללידה. יוסף מופיע ברשימה לאחר פקידת האימהות העקרות.

אני רוצה להציע שיש פה אולי דגם אחר של עקרונות. לא זו הנשית שקשורה בהבאת חיים לעולם, אלא עקרונות הקשורה במימוש היעוד בעולם. אדם בא לעולם עם פוטנציאל, ובכל זאת אולי הוא עדיין לא ממש נולד, עד שהוא זוכה להגשים את ייעודו. כמה צער וכמה כאב יש בעקרונות הזאת, בתחושת היכולת, בתחושת העוצמה והכישרון שכלואים בתוכנו. כמה אנחנו רוצים להגשים, להיות, להשפיע בעולם שנראה משווע כל כך לקבל ממה שיש לנו לתת.

יוסף מגיע לעולם עם פוטנציאל אדיר של השפעה, עם הכח להיות זה המשביר לכל הארץ. והוא מרגיש את הפוטנציאל האדיר פועם בתוכו, כבר בעודו נער. הוא מתבלבל מהעוצמה, ונופל, ונופל... ויורד לחושך.

שם הוא זוכה להיכנס מחדש לרחם, סגור, חמים וחשוך. וכמו כל הריון, גם ההיריון שלו עצמו קצוב. עד שפוקעים המים. ואז - קץ לחושך. יוסף מגיח כמו גשמי ברכה, ומרווה את צימאוננו לחיים. הוא יוצא אל האור ומשביע את רעבון העולם. וכמה אור, וטוב ושמחה יש בעולם, כשיש את המפגש הזה בין אדם שרוצה להביא מטובו ולעולם, לבין העולם המשווע לכך. והיה זה יום גדול לעולם כיום ירדת גשמים, כיום שנבראו בו שמיים וארץ.

מרים שיפרוביץ', מתגוררת במעלה גלבוע. נשואה ואם לארבעה. דוקטורנטית להינוך באוניברסיטת חיפה, מלמדת יהדות בבתי מדרש ומנחת קבוצות.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il